

Spodoba (asimilace) znělosti

K asimilaci znělosti dochází ve skupinách párových souhlásek, viz třídění českých souhlásek. Při asimilaci znělosti je potom spojení párových souhlásek buď celé znělé, nebo celé neznělé. V češtině se většinou připodobňuje souhláska předcházející k souhlásce následující (asimilace zpětná): *prosba* [prozba], *kdo* [gdo], *bez tebe* [bestebe]. Ke zpětné asimilaci dochází také před pauzou, všechny párové souhlásky se zde vyslovují nezněle: *had* [hat].

Zvláštním případem spodoby znělosti je dvojí výslovnost skupiny *sh*. Moravská výslovnost je znělá: *shoda* – [zhoda] (asimilace zpětná). Česká výslovnost je neznělá: *shoda* [schoda]. Zde se jedná o druhý typ asimilace, tzv. **progresivní**, kdy se následující souhláska připodobňuje předcházející.

Jedinečné (nepárové) souhlásky jsou vždy znělé. Asimilace znělosti se zpravidla neúčastní. Jenom v několika případech dochází k odchylkám:

- předložka **s** ve spojení se 7. pádem má před jedinečnou souhláskou výslovnost obojí: *s matkou* [zmatkou] i [smatkou];
- předložka **přes** má před jedinečnou souhláskou znělou výslovnost: *přes louku* [přezlouku];
- ve tvaru rozkazovacího způsobu se může znělá souhláska před koncovkou **-me** vyslovovat zněle i nezněle: *buďme* [buďme] i [buťme].

1 Které tvrzení odpovídá nejvíce obsahu textu?

- Asimilace znělosti je typická pro všechny české souhlásky.
- Jedinečné hlásky se asimilace znělosti neúčastní.
- Pro češtinu je charakteristická zpětná asimilace znělosti.

2 Slova přepište fonetickým přepisem a označte místa, kde dochází k asimilaci znělosti:

trubka, shodit, vézt, včera, lod', zpívat, svatba, na shledanou, pod kopcem, břeh, s důvěrou

3 Najděte v textu slova, u nichž probíhá asimilace znělosti:

Vysvětlí mi někdo, proč se kočka podivným způsobem rozčílí, hvízdáte-li si hodně tenince a vysoko? Zkoušel jsem to i s německými, anglickými a italskými kočkami, není v tom žádný zeměpisný rozdíl. Slyší-li kočka vaše pohvizdování, počne se o vás fascinována otírat, skočí vám na klín a konečně vás začne vášnivě hryzat do úst nebo do nosu, s výrazem rozkošnický zkaženým, načež vy ovšem přestanete, a ona se rozpřede chraptivě a pilně jako malý motorek.

Z knihy Karla Čapka *Měl jsem psa a kočku*

Výslovnost zdvojených souhlásek

Dvě stejné souhlásky se mohou vyslovovat:

a) **zdvojeně**

- tam, kde by mohlo dojít k závažným změnám smyslu, např. *podaný* – *poddaný*, *raci* – *racci*;
- ve tvarach podstatných a přídavných jmen: *pecce* (*pecka*), *cvrčci*;
- na švu složených slov: *dvojjazyčný*, *püllitr*;
- ve tvaru rozkazovacího způsobu před koncovkou **-me**: *oznamme*;
- v profesionálních projevech také na švu předpon (*před-*, *od-*, *nad-*, *pod-*, *roz-*, *bez-*) a slovotvorného základu: *poddůstojník*, *rozzářil*;

Cesi opouštějí velká mesta

u slabikách předložek.
Nezapomínejte na kladenci přívuku.
Přečtete text s náležitými slovními přívuky.
nebo rozhlasové zpravodajství.
Predstavte si, že máte modernou televizi!

užijeme druhou část slova: čerňobylé,
byvala ve složených slovech, kde jim zdržíza-
jí nejdostupnější. O něco nápadněji
je však malo výrazný a často je slyšet
v deštičkách slovech objevuje přívuk vedlejší.
Vedle hlavního slovního přívuku se
b) Vedlejší slovní přívuk

např. nekteré spojky, částice, příslovce: Tak posedeme,
jsou nepřizváná slova, která stojí před přizváným slovem po pauze,
tedy. Přinес mi to. Napadla jsem mu dopis. Ozve-li se, věc. **Překlonky**
a toto s ním jednou rytmicky celek, např. krátke tvarý zájmena – se, si,
překlonky a překlonky. **Překlonky** stojí ve větě za přizváným slovem
nektara slova, obvykle jednoslabičná, jsou nepřizváná. Označují se jako
vedle hlavního slovního přívuku se

přívuk přesouva zpravidla na předložku **pro** **tebe**.
Tím spojení jednoslabičné přivedoucí předložky s následujícím slovem se
čestná ma slovní **přívuk stály**. Stojí vždy na první slabice slova **kopeč**.

c) Hlavní slovní přívuk

Slovní přívuk

a) **Mluvni tempo** formující větu řecky, **intonace** věty a **důraz**.

teda. V souvislostech je to uplatňují tyto zkuševé prostředky: **slovní přívuk** a jím vytvářený **takt**, **pauzy** a **mluvni tempo** formující větu řecky, **intonace** věty a **důraz**.

5. Zvukové prostředky související